

6. dokumentum

AZ EGYESÜLT NEMZETEK MENEKÜLTÜGYI FŐBIZTOSÁNAK HIVATALA

Koordinációs Albizottság a Magyarországról jött menekültek megsegítésére

ÖSSZEFOGLALÓ JEGYZŐKÖNYV A NEGYEDIK ÉRTEKEZLETRŐL,
melyet a Nemzetek Palotájában tartottak Genfben, 1956. december 18-án,
kedden, délután 3 órától.

JELEN VAN

PINEGAR úr (elnököl)

Egyesült Államok delegációja – az USEP képviselőjében – NICHOL úr

Európai Migráció Kormányközi Bizottsága – STANSBY úr

Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala – PINEGAR úr, ALEXANDER úr,

KELLY úr, McCOY úr, GASTAMBIDE úr

Önkéntes szervezetek

Amerikai Egyesített Elosztási Bizottság, HIAS – ELFENBEIN úr

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága – MATHEZ asszony

Vöröskereszt Társaságok Ligája – DUNNING úr, HANTCHEF úr

Országos Katolikus Jóléti Konferencia – NORRIS úr, St. JOHN úr

Egyházak Világtanácsa – LEDERMANN úr

PINEGAR úr (elnökként) megnyitotta az ülést, és bejelentette, hogy a Vöröskereszt Társaságok Ligája és az UNHCR informális megállapodásra jutott, hogy kiterjesztik a Liga kötelezettségvállalásait további 10 000, Ausztriában táborban élő menekültre, megközelítőleg január 15-től. Ezután a Vöröskereszt Társaságok Ligája 45 000 táborban élő menekültért lesz felelős Ausztriában.

Pinegar úr az értekezlet tudomására hozta, hogy Lindt úr, a főbiztos Genfbe érkezett, de még aznap délután Bécsbe utazott. Január elsején kezdi meg hivatalosan a tevékenységét, és azt reméli, hogy az újév elején megismerkedik majd a szervezetek képviselőivel.

DUNNING úr (Vöröskereszt Társaságok Ligája) kijelentette, hogy december 15-én a Liga személyzetet biztosított 14 tábornak, amelybe megközelítőleg 15 000 menekült volt elszállásolva. A 10 000 további menekültnek szállást adó újabb 10 tábor feletti felügyeletet január 1-jén veszik át, így az általuk működtetett táborok száma 24 lesz. Az ezeknek a táboroknak a személyzetét biztosító stábok hamarosan megérkeznek, hogy a jelenleg szolgálatot teljesítő személyzet betanítsa őket. Újabb táborokra és személyzetre lesz szükség a további 10 000 személy ellátásához. Az általuk gondozásba vett menekültek száma így 45 000 főre emelkedik.

Dunning úr kijelentette, hogy bizonyos alapvető élelmiszerekből kevés ellátmányuk van, különösen húsból, zsírból és gyümölcsökből, és a Liga nagyon hálás lenne, ha valamelyik másik önkéntes szervezet a rendelkezésére bocsátana készleteket belőlük. Azt javasolta, hogy az Ausztria számára folyó használtruha-gyűjtést függesszék fel. Felesleg van belőle Bécsben, és nagy mennyiségeket halmoztak fel Svédországban, Svájcban és Németországban is. A használt ruhák raktározása jelentős mennyiségű értékes teret foglal le, és a ruhák nagy része gyakran nem is használható.

Dunning úr egy korábbi jegyzőkönyv alábbi javítására hívta fel a figyelmet: bejelentették, hogy az Amerikai Vöröskereszt képviselőt küld a menekülteket Európából az Egyesült Államokba szállító repülőgépek kíséretére. Ezt a gondolatot most elvetették, az Amerikai Vöröskereszt képviselői ellenben a menekülteket az USA-ba vivő hajókat valóban elkísérik.

NORRIS úr (Országos Katolikus Jóléti Konferencia) éppen visszatért Bécsből. Feltette a kérdést, hogy van-e egységes eljárás arra nézve, hogy mit kell tenni, ha a Vöröskereszt Társaságok Ligája átvesz egy tábort. Egyes esetekben, úgy tűnik, hogy az önkéntes szervezetek segítségére nincs többé szükség, míg máskor arra kérik a szervezeteket, hogy bizonyos szolgáltatásokat továbbra is biztosítsanak.

DUNNING úr azt válaszolta, hogy egységes eljárást vezettek be, amelyet egy utasításban részletesen ki is fejtettek (I. függelék). Az egységes eljárás azonban nem minden esetben tudott érvényesülni. A Vöröskereszt, amikor egy tábort átvesz, nem szándékozik teljes mértékben nélkülözni az ügynökségek szolgáltatásait. A kivándorlás, a kikapcsolódás és a lelki egészség megőrzése terén nyújtott segítséget mindig szívesen látják. Az adott tábortól

és a Vöröskereszt rendelkezésére álló személyzettől függ, hogy milyen mértékben szükséges az önkéntes szervezetek segítsége.

Az egyetlen ok, ami miatt fontos, hogy az egyes táborokba mindig egy bizonyos nemzeti Vöröskereszt társaság legyen beosztva, annak biztosítása, hogy az egy-egy tábort fenntartó személyzet ugyanazt a nyelvet beszélje.

ALEXANDER úr (a Főbiztos Hivatala) kijelentette, hogy a következő hét folyamán az osztrák kormánytól javaslat fog érkezni további 10 000 menekült elszállásolására összesen 45 000 főig. Három tábort fognak valószínűleg bevonni, amelyben megközelítőleg 7000 menekült kap szállást. Felkérte a Főbiztosság bécsi fiókhivatalát, hogy a lehető leghamarabb köröztesse a javasolt táborok nevét, hogy az Albizottság tagjai véleményt nyilváníthassanak arról, mennyire tartják azokat megfelelőnek.

DUNNING úr betejesztett egy 24 tábort tartalmazó listát, amelyben 35 000 menekült van elszállásolva. Ez a lista a II. függeléként van csatolva.

MATHEZ asszony (Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága) beszámolt arról, hogy folyik az Ausztriában lévő magyar menekültek regisztrációja. Az osztrák hatóságok hajtják azt végre a Vöröskereszt Bizottság útmutatásai szerint. Stábot állítottak fel Genfben a központi kartotékrendszer megszervezésére, amelynek a teljes megvalósítása mindazonáltal két vagy három hónapot vesz igénybe. A Bizottság tárgyal a Magyar Vöröskereszttel arról, milyen eljárást alkalmazzanak a menekültek és magyarországi hozzátartozóik közti üzenetváltások lebonyolítására és a keresési kérelmek kezelésére.

STANSBY úr (Európai Migráció Kormányközi Bizottsága) felhívta a figyelmet az ICEM szállításaira, amelynek listája szerepel az UNHCR által szétszított nyilatkozatban is. Mindazonáltal hangsúlyozta, hogy ez a nyilatkozat elejére azt kell bejegyezni, hogy december 16-ig bezárólag, és nem december 17-ét. Az ICEM-nek az a célja, hogy a menekültek olyan gyorsan el legyenek szállítva Ausztriából, amilyen gyorsan érkeznek. A kezdeti szállítási nehézségek miatt lemaradás mutatkozik, és az Ausztriában tartózkodó menekültek száma folyamatosan nő. December 9. körül azonban megváltozott a folyamat iránya, amikor az Ausztriában lévő menekültek száma mintegy 75 000 fő volt. E számot mostanra megközelítően 68 000-re szorították le. Nem tudják, hogy a csökkenés folytatódhat-e, mivel a csökkenő beáramlás okát nem ismerik, továbbá az Ausztriából történő elszállítást késlelteti a rossz idő.

Itt van azon menekültek végső célországba juttatásának problémája is, akiket egy ideiglenes menedéket adó országba küldtek. Úgy vélik, hogy ezt csak a későbbiekben lehet kezelni, és először arra kellett koncentrálniuk, hogy kiszállítsák a menekülteket Ausztriából.

Tudomására jutott, hogy a kanadai hatóságok most kiadnak vízumokat franciaországi magyar menekülteknek, amelyek április 1-jétől lesznek érvényesek. Stansby úr úgy véli, hogy ez egy kitűnő gondolat, mert a menekült így biztosítékot kap, hogy el lesz szállítva, anélkül hogy a jelenlegi elszállítási előkészületeket akadályoznák.

Eljutott hozzá a híresztelés, mely szerint a svájci hatóságok néhány visszatérni kívánó magyar menekült Ausztriába való visszajutásáról tárgyalnak, mások befogadásáért cserébe. Általános a vélemény, hogy ez a gyakorlat nem kívánatos.

NORRIS úr annak a reményének adott hangot, hogy az ideiglenes menedéket kapott menekültek elszállítása nem fog sokáig halasztódni, és hogy gyorsan regisztrálják őket továbbszállításra.

KELLY úr (UNHCR) arról számolt be, hogy bizonyos számú, az Egyesült Királyságban lévő menekült haza kíván térni Magyarországra. Az ügyben megkeresett magyar követség kinyilvánította, hogy nem áll rendelkezésére pénzalap ezeknek az embereknek az elszállítására, de meg fogják fontolni befogadásukat, ha visszaszállítják őket a magyar határhoz.

St. JOHN úr (Országos Katolikus Jóléti Konferencia) bejelentette, hogy több száz magyar menekültet küldenek Franciaországból Kanadába január 15-ig, utána azonban ápriliséig nem lesz szállítás Kanadába. Megtudta, hogy amikor a menekültek elhagyják Franciaországot, a francia hatóságok továbbiakat fogadnak be helyükre.

NORRIS úr felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy a bécsi regisztráció decentralizálása nagyon sürgőssé vált. Azt javasolta, hogy létesítsenek egy másik regisztrációs központot Bécsen kívül, vagy a regisztrációs stábok látogassák meg a táborokat. Úgy vélte, hogy ha létesítenének egy új rendszerközpontot, annak székhelye inkább Salzburg legyen, mint Bécs.

Továbbá úgy ítélte meg, hogy az eisenstadti¹¹⁸ tábor körülményei rosszak, és helyette egy másik tábort kell tekintetbe venni, mint amilyen Traiskirchen.

NORRIS úr a fiatalok menekültek ügyét is felvetette. Úgy érezte, hogy ha az állásfoglalás világos lesz, a CARITAS nagyon hasznos tud majd lenni.

ALEXANDER úr azt mondta, hogy a Bécsbe áramlás kérdését meg kell vitatni az ausztriai koordinációs értekezleten. Az osztrákokat nagyon foglalkoztatja a beáramlás kérdése a szállások szempontjából, és azt javasolják, hogy a kivándorlásra történő regisztrációt ne koncentrálják Bécsben, amely mágnesként vonzza a menekülteket nem csupán a határról, de a táborokból is.

---

¹¹⁸ Eisenstadt: Kismarton. Város Ausztriában, Burgenland tartomány székhelye.

Eisenstadt kérdését szintén megfontolják. Azt remélik, hogy a Liga táborokkal kapcsolatos felelősségének kiterjesztése során Eisenstadt is az átveendő táborok között lesz.

DUNNING úr az ülésen azt mondta, hogy a Svájci Vöröskereszt sürgősen küldött egy stábot Ausztriába, hogy a táborban dolgozzon január 15-ig.

ALEXANDER úr kifejtette, hogy a kísérő nélküli gyermekek ügye összetett jogi problémát rejt magában. A kiskorú gyermekek fölötti joghatóság törvényei országról országra változnak. Lehetséges, hogy Ausztria kijelölhet egy törvényes hatóságot, amely engedélyezheti a kiskorúak elszállítását. Mindazonáltal az a veszély fenyeget, amivel az IRO is szembekerült a kiskorúak jogi felhatalmazás nélküli szállítása kapcsán. Azt remélik, hogy a Nemzetközi Megmentési Bizottság tesz majd javaslatokat az Ausztriában lévő fiatal gyermekek gondozása tekintetében.

A Rockefeller Alapítvány elnöke kijelentette, az Alapítvány mérlegeli, hogy mintegy 400 ösztöndíjat az Ausztriában lévő magyar menekültek rendelkezésére bocsát. Felvetették, hogy az Alapítvány segíthetne azzal, hogy iskolákat hoz létre Ausztriában a menekült magyar fiatalok számára. A Hollandiai Menekült Egyesület egy iskolaépület megvásárlásával hajlandó segíteni.

Kelly úr azt mondta, hogy a kísérő nélküli gyermekekkel kapcsolatban a letelepedéssel és a hazatéréssel kapcsolatos álláspont megegyezik. Eldöntötték, hogy a kísérő nélküli gyermekek bármiféle, Ausztriából való továbbszállítását megtiltják, valamennyiük helyzete függőben marad, amíg rokonaik hollétét ki nem nyomozzák, így minden gyermek helyzete külön tisztázható, és semmilyen döntés sem történhet a megfelelő jogalap nélkül. Ami a Németországba való továbbszállítást illeti, lehetséges, hogy az osztrák bíróság meg fogja engedni néhány gyermeknek, hogy átmenetileg Németországba szállítsák őket.

Hogyha az 1951-es Nemzetközi Egyezmény kikötéseit alkalmazzák, akkor a gyermekek jogi helyzete világosabb lenne, de nehéz belátni, hogy a kiskorúak, különösen a fiatal gyerekek hogyan eshetnének az Egyezmény kikötéseinek a hatálya alá, miközben odahaza, Magyarországon indokoltan féltek az üldöztetéstől. Megegyezés jött létre az osztrák kormány, a vöröskeresztes társaságok ligája és az UNHCR között abban a tekintetben, hogy a kiskorú gyermekeket nem szállítják sehová addig, amíg jogi helyzetüket meg nem vizsgálják.

Alexander úr azt mondta, hogy a kiskorú gyermekek számát nem ismerik pontosan, de mindenesetre több százra rúg.

Norris úr azt állította, hogy az Egyesült Államok Menekültprogramja ígéretet tett rá, hogy gondoskodik kb. 200 gyermekről Ausztriában, és a World University Service is felajánlott néhány hallgatónak hosteleekben való elszállásolást.

Elfenbein úr (American Joint Distribution Committee/HIAS) azt mondta, hogy a szervezete előtt álló fő probléma a menekültek koncentrálódása Bécsben. A 11 000-ból, akivel foglalkoznak, 8000 Bécsben tartózkodik. Az osztrák kormány kívánságára ezeket a menekülteket költséges magánszállásokon helyezték el. Az összkiadás megközelítően napi 10 000 dollár volt. Az ausztriai hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy fejenként napi 20 schillinget megtérítenek a költségekből, de ez nem fedezett többet, mint a kiadások felét.

Standby úr azt mondta, hogy ha a regisztrációs központot Bécsen kívül állítják fel, akkor fontos lesz, hogy az amerikai konzulátus ugyanazon a helyen legyen, éppúgy, mint a szervezetek képviselői is. Úgy vélik, az amerikai hatóságok készek kihelyezni az USA konzuli bevándorlási hatóságait Bécsen kívülre.

Az osztrák kormány azt javasolta, hogy az ICEM minden héten bizonyos napokon zárja be hivatalait a helyi menekültek elől, s csak a Bécsen kívülről érkezett menekültek számára maradjon nyitva, de ez nem oldaná meg teljesen a problémát. Az új regisztrációs központnak javasolt helyek között szerepelt Kaisersteinbruch, Wienerneustadt és Traiskirchen.

STANSBY úr vállalta, hogy megvizsgálja a regisztrációs központ áthelyezésére irányuló javaslatot.

NORRIS úr úgy vélte, hogy amikor az első sürgősségi szállítások lelassulnak, alaposabb regisztrációt kellene végezni, ami teljes részletességgel képet ad majd az ügynökségeknek a folyamatban lévő ügyekről.

ALEXANDER úr hangsúlyozta, hogy az osztrák Belügyminisztérium módszeres regisztrációt végzett a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának segítségével és tanácsai alapján.

MATHEZ asszony tájékoztatta az értekezletet, hogy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága szerint a regisztrációt kielégítően hajtották végre, és a táborlakók 99%-át felmérték.

ALEXANDER úr úgy vélte, Dr. Beermann-nak Bécsben foglalkoznia kell annak a biztosításával, hogy az összeírások a szervezetek által igényelt felbontásban menjenek végbe.

LEDERMANN úr (Egyházak Világtanácsa) elmondta, hogy szervezetének növelnie kellett személyzetét Ausztriában és a menekülteknek második menedéket nyújtó országokban egyaránt.

McCOY úr felhívta a figyelmet arra az Egyesült Királyságból jelentett panaszra, mely szerint sok odaszállított menekült úgy hiszi: korábban azt ígérték nekik, hogy más országba, különösen az Egyesült Államokba szállítják őket. Csodálkozik azon, hogy a tisztviselők

Ausztriában nem fordítottak erre nagyobb gondot, amikor a kivándorlási lehetőségeket ismertették a menekültekkel.

STANSBY úr hangsúlyozta, mennyire nehéz megtalálni az egyensúlyt aközött, hogy nehogy túlzott optimizmussal informálják a menekülteket a továbbszállítás lehetőségeiről, másrészt mégis elfogadtassák velük, hogy hamarosan tovább kell menniük Ausztriából. Megígérte, hogy továbbítja annak a röpcédulának a szövegét, amelyet az ICEM adott ki az Ausztriában regisztrált menekültek számára.

PINEGAR úr azt javasolta, hogy a karácsonyi ünnepekre való tekintettel ne tartsanak ülést a következő héten, hacsak fel nem merülnek különösen sürgős kérdések, mely esetben az Albizottság tagjai tájékoztatva lesznek.

A következő, már az újévre eső ülés időpontját később közlik. Erőfeszítést fognak tenni, hogy a képviselőknek elküldjék a beáramlási és letelepítési táblázatot, és a segélyek felajánlásáról készített listát, amelyeket az ülésen szoktak kiosztani.

Az ülés délután 4.30-kor fejeződött be.

Függelékek¹¹⁹

I. LRCS [Vöröskereszt Társaságok Ligája] utasításai a táborigazgatók és a stábok részére

II. Az LRCS által Ausztriában működtetett táborok listája

III. Országos Katolikus Jóléti Konferencia jelentése

AUNOG: Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, Co-ordinating Sub-Committee for Assistance to Refugees from Hungary, Summary record of the fourth meeting held at the Palais des Nations, Geneva, 18 December 1956, HCR/SVA/SC/SR.4, restricted (1956. december 19). G. I. 30/2 (Situation in Hungary, Relief measures, Refugees), Jacket n° 1 (29 October – 14 December 1956).

---

¹¹⁹ A Függelékben jelzett dokumentumokat nem közöljük.